

MINULÝ TÝŽDEŇ PATRILI KNIŽNICE VŠETKÝM

ŠTEFAN RÁCHELA

Pre najmenších a najmilších

OTÁZKY PRE KADLEČÍKA

Sloboda znamená nezávislosť na drogách

LEVICE - Besedu v oddelení odbornej literatúry v pondelok 22. marca ráno sa začal v Tekovskej knižnici Týždeň slovenských knižnic. Osvetová činnosť v oblasti prevencie drogových závislostí sa v tejto inštitúcii stáva tradíciou. Členov Klubu abstinentov Nový začiatok, ktorý sa dal na záslužnú osvetovú prácu s mládežou, privítala Eva Bajanová. Poučil sa prišli študenti zo Strednej odbornej školy Ladislava Bielika.

Besedu odštartoval predseda klubu Pavol Nevizdžanský. Ako povedal, popíjať začal v 16-tich rokoch. „Závislosť na alkohole postupuje plazivo. Najdôležitejšie je priznať si: Mám problém, som závislý,“ zdôraznil. On to urobil ako 42-ročný. Pomohol mu syn, a tak abstínuje už 15 rokov. Trinášť rokov ani nefajčí, aj keď predtým vyfajkoval zo škatuľky aj 50 cigariet denne. Chcel sa cítiť slobodný, preto prestal aj s fajčením. „Abstinenca som prijal ako dar,“ skonštatoval.

Druhý hosť, Ján Maďar, je príkladom, že alkoholik nesmie žiadny alkohol ani obližnúť. Už sa mu dvakrát podarilo abstínovať, aj 3 roky, a potom ochotne a dostal sa opäť do závislosti. Teraz abstínuje 9 mesiacov a verí, že vydrží, lebo má aj dobré zázemie.

Zľava: Pavol Nevizdžanský, Ján Maďar, Milan Chyba a Eva Bajanová. Foto (šr)

Milan Chyba okrem vlastnej skúsenosti so závislosťou pracoval aj v resocializačnom zariadení Pahorok v Bohuniciach, takže má bohaté skúsenosti. Ako povedal, drogovu závislosť si musí naspäť osvojiť základné hygienické návyky, musí sa učiť pracovať. Nový začiatok je veľmi ťažký. A nie je to len o samotnom odvykaní. Dôležité je opätovné získanie dôvery ľudí a nájdenie si zamestnania. Mladí ľudia začínajú s drogami podľa Chyba preto, že chcú byť "kuľ", potrebujú si posilniť sebavedomie, chcú "frčať na niečo". Všetko sa to začína drobnými krôčikmi, ktoré vedú do pekla. Beseda pokračovala aj bez účasti dospelákov, keď zostali s hosťami iba študenti, aby sa im "otvorili". Opäť sa ukázalo, že takéto besedy sú veľmi potrebné a názory mladých často veľmi naimné. Len škoda, že je takýchto podujatí je málo.

NÁLADY V HUDBE A OBRAZOCH

Hudobné podujatie pod týmto názvom sa v Hudobnom kabine Tekovskej knižnice konalo v pondelok 22. marca popoludní. Muzikant, džezmen a organizátor hodnotných kultúrnych podujatí Ladislav Németh už pravidelne pripravuje v tomto priestore bonbóniky pre milovníkov hudby. Tentoraz si pripravil spojenie hudby a prírody. Hudobné ukážky boli spravidzané diaľaprojekciou farebných záberov, ktoré nasledovali po sprievodnom slove.

Ladislav Németh pri prednáške v Tekovskej knižnici v Leviciach. Foto (šr)

Hosťiteľ previedol štyrmi ročnými obdobiami, vodným životom v prírode, ale i prírodnými katastrofami, nechýbali vtáky, kvety. Ladislav Németh nezabudol ani na zosnulého priateľa, muzikanta Alexandra Urbana z Pohronského Ruskova a jeho obľúbené tulipány.

Opäť precízne pripravené podujatie, kde okrem ukážok hodnotnej hudby a obrazov treba oceniť kultivovanú slovenčinu sprievodcu. Dobrý chýr sa šíri rýchlo a hudobný kabinet začína byť pre takéto podujatia priateľský.

V stredu 24. marca dopoludnia sa najskôr stretli v oddelení pre deti čitateľa - začiatčníci, aby sa dozvedeli, ako vznikajú knihy pre nich.

Sprava: Veronika Árendášová, Vanda Prandortfyová a Vlasta Kollárová. Foto (šr)

Vedúca oddelenia Vlasta Kollárová privítala mladú spisovateľku z regiónu, Timačanku Veroniku Árendášovú, ktorá tu prezentovala svoju prvotinu Básničky z prvej poličky a novinárku Vandu Prandortfyovú. Tá predstavila vydavateľstvo SB PRESS, v ktorom dielo vyšlo. Kniha milých veršikov pre deti a ich rodičov je doplnená krásnymi ilustráciami Andrei Hamadyovej, ktorá mala byť tiež hosťom podujatia, ale pre chorobu sa nezúčastnila. Rybníčanka Andrei Hamadyová je absolventkou Akadémie umení v Banskej Bystrici, teraz učí na výtvarnom odbore ZUŠ v Timačoch. Okrem toho je členkou Folklórného súboru Vatra a víťazkou minuloročnej súťaže interpretov ľudových piesní Perlová parta.

Veronika Árendášová študovala na gymnáziu v Zlatých Moravciach a potom na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, je učiteľkou biológie. To, že to s deťmi vie, dokázala aj didaktickým predvedením vzniku knihy, zapojila ich do kreslenia ilustrácií. Deti, prváčikovia zo IV. a VI. ZŠ v Leviciach a zo ZŠ v Hronských Kosiňoch, autorku prekvapili a zarecitovali jej básne z jej knihy. Aj keď ešte nepreberali v škole všetky písma, vedľa už čítať. Takže majú všetky predpoklady, aby sa z nich stali čitateľa za z niektorých i spisovateľa.

Vanda Prandortfyová pobližila prácu vydavateľstva. Kniha Básničky z prvej poličky vyšla v ich edícii Pierko. Veronika, ešte ako Betáková, začínala prispievaním do regionálnych novin Slovenská brána.

ŠKODA KNIŽKE NEROZPREDANEJ LEŽAŤ

Predstavili monografiu o Ivanovi Kadlečíkovi

Hosťami Literárneho klubu Tekovskej knižnice boli v stredu 22. marca dopoludnia spisovateľ Ivan Kadlečík, literárny vedec Pavol Matejovič, autor monografie o Kadlečíkovej tvorbe pod názvom "Škoda knižke nerozpredanej ležať" a Koloman Kertész Bagala, vydavateľ súborného diela Ivana Kadlečíka, ktorý tu prezentoval aj svoj projekt Literárny klub. Privítala ich riaditeľka knižnice Jana Holubcová. V auditoriu sedeli študenti Pedagogickej a sociálnej akadémie a Obchodnej akadémie.

Podľa levického vydavateľa Bagalu v dnešnom nerozvinutom ranom kapitalizme sa knihopuťvá až tak veľmi nevenujú súčasnej modernej slovenskej literatúre. „Núkať vo svojich výkladoch výkvet všetkých adolescentov zo Západu alebo komerčných autorov, ktoré sa okamžite vypredajú a majú pre knihopuťca nejaký finančný efekt, kým tieto naše knižky sú nanajvýš tam niekde v zradu v regáloch, takže dosť ťažko sa hľadajú. Preto som si vymyslel taký zástupný model, radšej sa stretnúť s tými ľuďmi. Lebo pre nás troch je literatúra to najhlavnejšie v živote,“ povedal.

Pripomenul život a dielo Ivana Kadlečíka, o ktorom sa čitateľa môžu viac dozvedieť v spomínanej monografii Pavla Matejoviča. Jeho text je doplnený fotografiami Ivana Zubala, pôvodom Levičana. Kali si zaspomínal, ako sa na hajčkových stretnutiach cez Zubala zoznámil s vtedajším gymnazistom Ivanom Kadlečíkom mladším a potom aj s jeho otcom. Po roku 1989 začal vydávať knihy mladých autorov, o ktorých si myslel, že vedú písať. Rozhodol sa, že si bude vydávať, čo chce. Po prvých úspech sa odvážil osloviť aj Kadlečíka a vydal mu knihu Hlavolamy. Tá získala Cenu Dominika Tatařku. Nasledovali ďalšie Kadlečíkove knihy i knihy ďalších slovenských autorov. Tak levický Maďar zachraňuje modernú slovenskú literatúru.

Pavol Matejovič si zaspomínal na svoje prvé stretnutie s Ivanom Kadlečíkom ešte v máji 1989 v hoteli Grand na stretnutí disidentov, vtedy pod dohľadom členov ŠtB. Začiatok z úvodníka niekdajšieho denníka ÚV KSS Pravdy ako príkladu "orwellovského štýlu" a ako protiklad začiatok z diela Kadlečíka. Upozornil však, že v súčasnosti sa na nás valí rovnako plytká reč z reklám a médií, ktoré nám vymývajú mozgy.

K slovu sa dostal aj majster slova, Pukančan Kadlečík. Bol v dobrej pohode a sršal vtípom. Potešilo ho, že preklady jeho diel vyšli aj v Moskve, tešil ho aj to, že nevyšli v USA.

Potom položil vydavateľ Kali majstrovi niekoľko otázok, aby si mladí ľudia urobili o ňom predstavu. Niektoré sme vybrali.

Bagala: - Absolvovali sme spolu niekoľko ciest do zahraničia. Čo je pre vás na tých cestách zaujímavé?

Ivan Kadlečík: - Že sa vrátim domov. Lebo keď odchádzam, tak si hovorím, že načo tam idem, keď sa vrátim. Skracujem tú fyzikálnu vzdialenosť. Som tu, a teraz, aby som bol tu, musím ísť do Mnichova. To je strašne neologické, geometricky alebo matematicky.

Bagala: - A čo sa týka písania, vzniká spontánne, alebo sa to plánuje ako tá cesta do Mnichova, aby ste sa mohli vrátiť? Ako ten proces prebieha u vás?

Ivan Kadlečík: - To ani neviem. To ti niekedy napadne ako z ničoho nič. Akože spadne z duba. A niekedy sa človek trochu trápi. Trápenie je to potom, keď je to ako v prípade tejto knižky, čo sme robili, že tam treba úsilie, aby to malo hlavu a päť. Tam treba trochu rozmýšľať, a potom to všetlika pristiňovať. Tam literatúra, umenie, je kompozícia. Pri umeleckom obraze, fotografii aj hudbe je to otázka umiestnenia, prečo tam to je, a prečo nie je. Prečo je tam ten tón, taká farba, tá postava.

Bagala: - Pri písaní je ešte jeden faktor - termín. Máte pravidelnú rubriku v denníku SME, kde treba raz mesačne, alebo v nejakom cykle odovzdať rukopis. Píšete aj do iných novin a časopisov. Je termín pre vás nejakým spôsobom motivujúci?

O TERMÍNOCH A SLOBODE

Ivan Kadlečík: - Termín je nemotivujúci, je ubližujúci. Ja si píšem slobodne. Tak ako ty si hovoril, že vydávaš, čo ty chceš, tak ja si píšem, čo ja chcem. Ale na druhej strane je veľmi dobre, že som nútený niečo napísať. Pavol Hruš hovoril, že najlepšie knihy sú tie, čo nenapísal. Na tom môže niečo byť, ale je to nedokázateľné. Na termíne je dobré to, že človeka udržuje v sebadisciplíne, že ho drncne. Že sa mi nechce, ale musím. A potom, keď to napíšem, som rád, že som to napísal a že som to napísal dobre. Takže ďakujem všetkým redakciám, ktoré mi dávajú termíny.

Zľava: Pavel Matejovič, Ivan Kadlečík a Koloman Kertész Bagala. Foto (šr)

Bagala: - Ale aj honoráre. Občas. (smiech)

Pridal sa aj Pavel Matejovič: - Vy ste pre mňa jeden z mála autorov, ktorý za svoju tvorbu ručí svojou existenciou. V čase, keď ste sa vy venovali literárnej kritike, bolo v móde tvrdiť, že autor nie je dôležitý, že autor je mŕtvy, že existuje len text. Práve vaša tvorba je presným opakom. Je dôkazom, že autora nemožno oddeliť od textu, že o týchto dvoch veciach nemožno hovoriť nezávisle. Aj literárni teoretici zobrazovali, že text má aj estetickú funkciu. Ako to vidíte vy? Môže ešte dnes byť spisovateľom garantom pravdivosti? Môže ručiť za text svojou existenciou?

Ivan Kadlečík: - Ale to je, by som povedal, taká habaďúra, ktorú si človek na seba našil. Lebo človek niečo napíše, a potom to musí dodržať. A to je dosť ťažké, lebo človek by sa rád aj odtrhol, mieme. Ale potom mi hocičo povie, že nežijem podľa toho, čo som napísal. Takže sa snažím. Ale na túto otázku je dosť ťažké odpovedať. Keď ja čítam text Dostojevského alebo počúvam hudbu Bacha, nemuselo by ma zaujímať, ako oni žili. A niekedy to ani nevieme. Ale na druhej strane ma strašne poteší, že ten Bach žil v podstate celý život, dalo by sa povedať, čestne a že nerobil nejaké veľké vrtule - etické kompromisy. Mám ho potom radšej. Je to otázka zodpovednosti za svet.

Čudujem sa, keď niektorí ľudia používajú pseudonymy alebo skratky. Ale to pre mňa potom nie je hodnoverné, lebo ja potrebujem vedieť, kto to napísal.

Debata sa nevyhla ani prenikaniu internetu a modernej techniky do literatúry. Podľa Kadlečíka sa každý vynález dá použiť na dobré i na zlé vec:

- Na podstate, na princípe umeleckej tvorby, prijímania, vnímania umeleckého diela to nič nemení. Vždy ide o činnosť mozgu, ako on pracuje - s písmom farbami, tónmi... A je to stále to isté, či ide o kinové písmo alebo sa píše "na elektrike".

Na záver vydavateľ Bagala upozornil mladých ľudí na svoj projekt Literárny klub, o ktorom nájdú všetko na www.literarnyklub.sk